

A MŰSZAKI INFORMÁCIÓ ÉS A KÉPŰJSÁG

Melis Endre

Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár

A műszaki tájékoztatás jelenlegi helyzetét vizsgálva megállapítható, hogy a tájékoztatás intézményi rendszere országos viszonylatban nem elégíti ki az igényeket: a külföldről beérkező műszaki forrásdokumentumok 80–85%-a a fővárosban található, miközben az ipar kétharmada vidéken van. Bár a vidéki ipar fejlesztő, irányító műszaki gárdája is igen kis létszámú (alig éri el a teljes műszaki létszám egyharmadát), információellátottsága még ennél is kedvezőtlenebb: nagyságrendekkel marad el a Budapestre rendelkezésre állótól.

A fővároson kívül élő műszaki szakemberek nem vagy csak késedelmesen jutnak hozzá azokhoz az információkhoz, amelyeknek időbeni ismerete akár a kutatás-fejlesztésben, akár a termelésben leltébb hasznos volna. Jelenleg ugyanis az információs szolgáltatások vagy postai küldeményként érkeznek a felhasználóhoz, vagy a telefonhálózat révén. Talán nem szükséges sem a postai küldemények mozgásának lassú voltáról, sem a telefonhálózat kiépítetlenségéről többet szólni, különösen hogy e téren még sokáig nem várható lényeges változás.

Amíg a főváros és a vidék közötti szakadékot korszerű telematikai rendszer (rendszerek) kiépítésével nem lehet áthidalni, addig jó szolgálatot tehet a *televíziós Képűjság*, amely ugyan csak egyirányú, mégis nagy tömegű információt tud áramoltatni azok számára, akik kíváncsiak a műszaki újdonságokra.

Az *Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (OMIKK)* rendelkezik azokkal a feltételekkel, amelyek a világszerte keletkezett műszaki információk gyors és megbízható feldolgozásához és továbbításához szükségesek.

Ha figyelembe vesszük, hogy az *Országos Műszaki Könyvtárba* a mintegy 700 magyar műszaki folyóiraton kívül több mint 1000 folyóirat jár a szocialista országokból és mintegy 3500 a nyugatiakból, nem túlzás állítani: az OMIKK az ország egyik leg-

nagyobb műszaki információs bázisa. Ha ez így van, akkor kézenfekvő, hogy e nagy tömegű információból a legfontosabbakat és a leginkább közérdekeket gyorsan kiemelve minél szélesebb szakmai körök számára tegyük elérhetővé.

E gondolat jegyében született meg az *OMIKK és a Magyar Televízió megállapodása*, amely elindította a műszaki információk terjesztését a Képűjság által. 1985 októberétől kezdődően a Képűjság három, nevezetesen a 190–192. oldalát erre a célra tartja fenn.

Elképzelésünknek megfelelően a Képűjságban már az induláskor ún. *jeladó* információkat sugároztattunk. A részletesebb információkat (a szaklapok cikkeiről készített másolatokat, fordításokat, esetleg online keresési eredményeket) aztán telexen vagy levélben feladott megrendelés alapján juttatta el az OMIKK rövid határidőn belül a felhasználóhoz.

A jeladó, rövid információk mindegyikének van egy-egy kódja, amely azt a célt szolgálja, hogy a felhasználó rá hivatkozva megrendelhesse a számára szükségessé vált szolgáltatást. Az 1–3. ábra az 1985. évi 48. hét három képdalát mutatja be a kódokkal együtt. Az ábrák alapján jól áttekinthető az általunk ezúton kínált információk jellege és tartalma.

A 49. hét 192. oldalát arra használtuk fel, hogy hírt adjunk az OMIKK kiadásában megjelenő *Magyar Elektronika* c. lap novemberi és decemberi számainak fontosabb cikkeiről (4. ábra).

Két alapvető dologgal már az indulásnái tisztában voltunk. Tudtuk, hogy az előzőekben vázolt kínálati forma csak akkor válhat igazán hatékonyá, ha "el-találja" a valóságos igényeket, azaz ha a felhasználó számára küldött jeladó információk túlnyomó része olyan újdonság, amelyet a napi munkában és a stratégiai tervezésben egyaránt fel lehet használni. A megbízható alapokat ehhez csak széles körű felméréssel lehetne megteremteni, amihez viszont egy-fajta partneri kapcsolatokra volna szükség. Más szóval: szükség volna rá, hogy az OMIKK erőfeszí-

S190 190 KÉPUJSÁG 85.11.27. 13:08:33

MŰSZAKI HIREK AZ

OMIKH - BOL
 TELEFON: 336-300

CIKKEK AKTUÁLIS TÉMÁKRÓL:

- * "Az információ-feldolgozó termékek világgpiaca 1993-ig" címmel összeállítás készült. Az anyag 160 oldalon áttekinti a világhelyzetet és annak alakulását a számítógépek, terminálok, perifériák és a software területén. (A-27)
- * Növekszik a lapos képernyők iránti kereslet. (A-36)

Folytatás a 191. oldalon

1. ábra

I S191 191 KÉPUJSÁG 85.11.27. 13:00:23

MŰSZAKI HIREK AZ

OMIKH - BOL
 TELEFON: 336-300

- * Szunyoglárvákra mérgező hatóanyagot termelő mikroorganizmus - új lehetőség szunyogirtásra biológiai módszerrel. (A-37)
- * A napenergia hasznosítása terjed Európában. (A-38)

- * Az orvosi röntgensövek műszaki csúcsterméké fejlesztésének innovációs lépései. (A-39)

Folytatás a 192. oldalon

2. ábra

téseit a vállalatok és intézmények minél szélesebb köre fogadja megértéssel, és általa is támogassa, hogy "tudunkra hozza" mindazokat a területeket, amelyekre vonatkozóan információra tart igényt. És: külön is megköszönnénk, ha a vállalatok-intézmények a szétszórózt információk pozitív "felhasználási példáinak" tudomásunkra hozását sem tagadnák meg tőlünk.

Ehhez a Képűjság igénybevétele szélesebb körben kellene megszervezni, mégpedig olyan helyi vagy regionális szervezetek bevonásával, amelyek képesek megfelelő eszközök (tv, nyomtató) beszerzésére, működtetésére és az információk terjesztésére egy meghatározott körben. Mert — és ez volt a második dolog, amivel számolnunk kellett — ismerjük a dekóderes készülékekre vonatkozó adatokat, amelyekből következik: egyelőre túlságosan kevés az ilyen készülékek száma ahhoz, hogy az általunk

küldött információk széles körben ismertekké váljanak.

Minden imént jelzett gyöngeség és bizonytalanság ellenére meglepő volt az a nagyfokú érdeklődés, amelyet felhasználói körökben rendszerünkkel kiváltottunk. Már a második héten akadtak, akik bővebb információt kértek, és ezek száma lassan ugyan, de mintegy 5-6 hónapon át növekedett. Attól kezdve azonban már csak elvétve akadt olyan, akit a bővebb információ érdekelt volna.

ü S192 192 KÉPUJSÁG 85.11.27. 12:56:02

MŰSZAKI HIREK AZ

OMIKH - BOL
 TELEFON: 336-300

- * Rövid megtorpanás után ismét emelkedik az enzimes mosószerek gyártása. (A-40)
- * Az INTEL 80386 típusú 32 bites mikroprocesszorának piaca. (A-41)
- * Növekszik a szojabab mint növényi fehérjeforrás jelentősége. (A-42)
- * A biotechnológiai vállalatok versenyképessége és teljesítőképessége terén meghatározó szerepük van a kutatási ráfordításoknak. (A-43)

3. ábra

ü S192 192 KÉPUJSÁG 85.12.03. 10:41:00

MŰSZAKI HIREK AZ

OMIKH - BOL
 TELEFON: 336-300

A Magyar Elektronika 5. számából:

- Új rendszerű, repülőlemez-meghajtó CMOS A/D átalakító
- A világ legnagyobb teljesítményű lézerverendezése

A decemberben megjelenő 6. számából:

- A robotgyártás és felhasználás Magyarországon

4. ábra

Nehéz egyértelmű magyarázatot találni ennek okára, s csak valószínűsíteni lehet, hogy a legnagyobb problémát a dekóderes készülékek számának igen lassú növekedése okozta. Vagyis a jeladó információk nem juthattak el a potenciális felhasználókhoz (elsősorban a vidéki kutató és fejlesztő szakemberekhez), mert nem volt elegendő készülék, amely azokat láthatóvá tette volna.

A későbbiek során változtattunk a Képűjság rendelkezésünkre álló oldalainak tartalmán; jeladó információk helyett olyan rendezvényekről vagy könyvújdonságokról adtunk híreket, amelyeket az OMIKK szervezett, ill. adott ki (5–7. ábra).

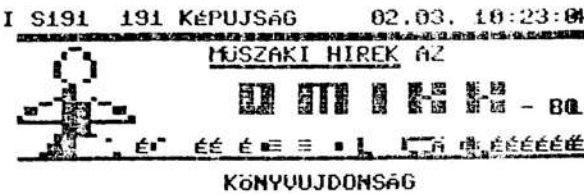
RENDEZVÉNYEK

Az UMDP támogatás val, az UNESCO közreműködésével az OMIKK ez évben befejezte egy, az információs technológia fejlesztését szolgáló projektet. E projekt keretében kerül megrendezésre az Informatika és technológia c. film- és videopar bemutató a brit film- és videoipar újabb alkotásaiból.

Időpont: 1986. november 24-28.
Helye: Bp., VIII. Múzeum u. 17.

Folytatás a 191. oldalon

5. ábra

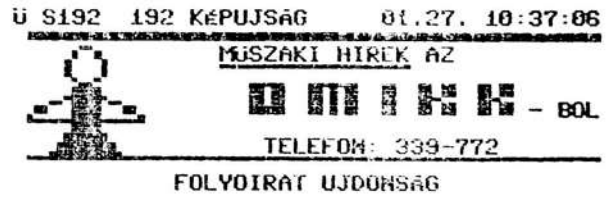

KÖNYVÚJDONSÁG

A gazdasági élet valamennyi területén jól hasznosítható információkat tartalmaz a nemzetközi pénzügyek és a külkereskedelmi fizetések gyakorlata című kézikönyv.

Folytatás a 192. oldalon

6. ábra

FOLYOIRAT ÚJDONSÁG

A külföldi szakirodalomban található továbbfejlesztett gyártástechnológiák, javított tulajdonságú, vagy újszerű anyagfeleléseket, ill. ezek alkalmazási, helyettesítési területeit és technikáját tárgyaló cikkek ismertetését tűzte ki célul a korszerű szerkezeti anyagok c. kéthavonta megjelenő kiadvány. A válogatás figyelembe veszi a hazai igényeket és lehetőségeket.

7. ábra

Meglepő, hogy az érdeklődés ekkor – különösen kiadványaink iránt – ismét nagymértékben megnőtt, s ma is tart. Arra lehet gondolni, hogy míg a jeladó információk már önmagukban egyfajta új ismeretet jelentettek olvasóik számára, és nem igényelték további részleteiket, addig a kiadványok vagy a rendezvények iránt felbredt a vásárlói vagy résztvevői érdeklődésük.

A mintegy másfél éves próbálkozásunk alapján nehéz egyértelmű következtetést levonni arra vonatkozóan, hogy vajon a műszaki információk terjesztése a Képűjság által eredményes-e azok számára, akiknek szántuk. Ma ugyanis még nagyon kicsi azoknak a száma, akiknek a Képűjság olvasására alkalmas készülékük van. Mégis úgy gondoljuk, hogy a dekóderes tv-készülékek számának növekedése szélesíti azok körét, akik a Képűjságot mint műszaki információforrást kívánják igénybe venni, s ezért érdemes a munkát folytatni.

MELIS Endre: A műszaki információ és a Képűjság

Az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár 1985 októberétől heti 3–3 oldalon sugároz műszaki információt a televízió Képűjságában. Ezt főként a vidéken élő szakemberek információellátásának javítása érdekében teszi. Kezdetben főként bibliográfiai információkat közölt, amit megrendeléses másolat- vagy fordításslátszólgálatással kapcsolt össze. Újabban intézeti kiadványokat és

MELIS, E.: Technical information in the teletext service of the Hungarian Television "Képűjság"

The National Technical Information Centre and Library, Hungary, has been broadcasting technical information via the country's teletext service since 1985, on 3 pages each week. It is beneficial first of all for the professionals living out of the capital where NTICL is located. At the beginning, bibliographic information was broadcast mainly on new

konferenciákat reklámoz így. Míg a másolat- és fordításszolgáltatás iránti kezdeti érdeklődés fél éven belül megcsappant, addig a kiadványi és rendezvényi propaganda hatásosnak bizonyult. Ma az OMIKK e szolgáltatása korántsem jut el valamennyi potenciális érdeklődőhöz, ui. a dekóderes tv-készülékek jelenleg még nem terjedtek el általánosan.

* * *

МЕЛИШ, Э: Техническая информация и теле-
текст

Государственный информационный центр и библиотека по технике (ОМИКК), начиная с октября 1985 года один раз в неделю передаёт по телевизионной программе телетекст техническую информацию на 3 страницах. Эти передачи, в первую очередь, ведутся с целью улучшения информационного обслуживания специалистов, живущих в провинции. Вначале передавалась информация библиографического характера, на основе которой можно заказывать копии и переводы. Теперь рекламируются издания ОМИКК и различные конференции. После первоначального интереса, проявленного к предоставлению копий и переводов, теперь возрос спрос к информации об изданиях и различных мероприятиях. К сожалению, этой формой обслуживания, предоставляемой ОМИКК, далеко не все потенциальные потребители могут пользоваться, так как в ВНР ещё не в большом количестве распространены телевизоры с приставкой, пригодной для приёма передач телетекста.

acquisition coupled with copy delivery and translation of items advertised. Recently, publications of NTICL and conferences are advertised this way. This latter service proved to be more effective than the former type. The dissemination of the teletext service is unfavourably influenced by the low number of tv sets with teletext decoder.

* * *

MELIS, E.: Die technische Information
und die Bildzeitung

ОМИКК (Nationales Informationszentrum und Bibliothek für Technik) gibt seit Oktober 1985 wöchentlich 3—3 Seiten technische Informationen in der Bildzeitung des ungarischen Fernsehens. Das wird vor allem im Interesse der Informationsversorgung der Fachleuten auf dem Lande durchgeführt. Am Anfang wurden vorwiegend bibliographische Informationen erteilt, verbunden mit einem Kopie- und Übersetzungsdienst auf Bestellung. Neuerdings wird Reklame für Publikationen und Konferenzen von Instituten auf diese Weise gemacht. Während das anfängliche Interesse für den Kopie- und Übersetzungsdienst in einem halben Jahr abnahm, erwies sich die Publikations- und Veranstaltungspropaganda als wirksame Tätigkeit. Diese OMIKK Dienstleistung erreicht durchaus nicht alle potentielle Interessenten, die Fernsehapparate mit Dekoder sind nämlich noch nicht allgemein verbreitet.

Felhívás

Lapunk közreműködőinek körét bővíteni szeretnénk, ezért várjuk azoknak a jelentkezését, akik szívesen vállalkoznának idegen nyelvű szócikkek ismertetésére.

(Budapest, Pf. 12. 1428 Tel.: 336-300/297 hétfő, csütörtök 8—12.)

A TMT szerkesztősége